

EINSPACH GÁBOR
IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

1054 BUDAPEST
Honvéd utca 8. I.2.
einspach@artmagazin.hu
+ 36 209 359 889

EG-12092020-02

Budapest, 2020. szeptember 12.

Szakértői vélemény

Megbízó: MNB-Ingatlan Kft.

Megbízás tárgya: Ilona Keserű Ilona művének értékelése

A megbízási szerződés aláírását követően áttanulmányoztam a rendelkezésemre átadott dokumentációt, majd felvettem a kapcsolatot a képet felajánló galériával. Azt követően elvégeztem a szükséges anyaggyűjtést, melynek elsődleges forrásai a szakirodalomban, az internetes adatbázisokban, illetve a saját szakértői adattáramban tárolt adatok voltak. A szakvélemény alapja a megbízótól megkapott dokumentáció és a tulajdonosnál lefolytatott szemle volt.

Ilona Keserű Ilona 1933-ban született Pécsen. 1946 és 1950 között a pécsi Képzőművészeti Szabadlíceumban, majd 1950 és 1952 között a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tanult. 1952-ben felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol 1958-ban végzett festő szakon, de a freskó szakon is tanult. Az első három évben Bencze László, azután Szőnyi István volt a mestere, ám ő Martyn Ferencet tartja igazi mesterének, aki már 1945-től foglalkozott vele Pécsen. 1960-tól könyvillusztrációkat készített a Szépirodalmi és a Móra Ferenc Kiadó számára. Díszlet- és jelmeztervezéssel is foglalkozott (1967–1976) a Nemzeti Színház, a Katona József Színház, az Ódry Színház, az Operaház, a kaposvári Csiky Gergely, a kecskeméti Katona József és a Marosvásárhelyi Magyar Színház előadásaihoz. 1983-tól rajzot és festészetet tanít Pécsen, a Janus Pannonius Tudományegyetemen (1991-től egyetemi tanár, 2003-tól professor emerita). 2003 és 2008 között Színerő címmel doktoranduszok részére többhetes festészeti kurzusokat és kiállításokat szervezett nagyméretű művek készítésére és bemutatására a pécsi Zsolnay gyár területén. Ő a Pécsi Képzőművészeti Mesteriskola egyik alapítója. Külföldön is volt vendégprofesszor: 1985-ben az École des Beaux Arts (Cergy-Pontoise), 1998-ban a University of Hertfordshire látta vendégül. Pályafutása alatt számos külföldi tanulmányúton vett részt Lengyelországtól az Amerikai Egyesült Államokig. 1963-ban olasz állami ösztöndíjjal részt vett a római Accademia di Belle Arti szabad kurzusán. 1984-ben Munkácsy Mihály-díjat kapott, 1989-ben Érdemes művész lett, majd 1996-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét. 1993-ban tagja lett a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának. 2000-ben Kossuth-díj kitüntetésben részesült. Keserű Ilona festészetének tengelye a színekhez időben és térben változó viszonya, azok kutatása és különböző megnyilvánulási formája. A 60-as évek végén új vonulatként jelent meg a festészeti munkásságában, amelyet Keserű maga

színekutatásnak nevezett el. Mindezzel a korábbi – piros – narancs – rózsaszín orientáltságú színhasználatát kívánta tágítani, első sorban a spektrumszínek tartományai felé. Számos festmény témája lett tehát a pigmenttel kikeverhető színek skálája a színfelbontás és a színek egymásba való átmenetének elemzése, illetve a festékből kikeverhető legnagyobb szín-intenzitás. Keserű a 70-es évek elején fedezte fel Goethe nyomán a mindenféle árnyalatú bőrszín, mely erőteljes színhasználatát ellenpontoszza (Lágy káprázat). A 2000-es évektől a bőrszín számos művén már mint a festővászon fonákja jelenik meg (Pávaszem). Színekutatásának eddigi utolsó állomása Keserű 2001-es római útjához köthető, amikor is a Sixtusi Kápolna mennyezetfreskóinak megtisztított felületein szembesült egy új – ám Michelangelo idejében teljesen általános - festészeti – optikai jelenséggel, amelynek a neve: *cangiante*. Lényege szerint nem komplementer, vagy ún. harmonikusnak tekintett színpárok kerülnek egymás mellé, hanem saját fényüket és egymás ragyogását fokozó, nem a logikán, hanem személyes szín-preferenciákon alapuló színértékek. Keserű Ilonát ezek a váratlan, harsogó színakkordok, „néha hajmeresztő dolgok”, lilák-kékek, narancsok-zöldek ragadták meg, mely aztán inspirációul szolgált számos művéhez. Alkotói energiái ma is töretlenek, aktív művész, a magyar kulturális élet fontos alakja. **A szakvéleményben szereplő mű Ilona Keserű Ilona eredeti, hiteles sajátkezű alkotása.**

Ilona Keserű Ilona (1933): Áramlás, 1975-1989

olaj, vászon

180x120 cm

jelezve: jobbra lent: Keserű



Einspach Gábor
5529
Környezetvédelmi Szakértő

A vizsgált kép Keserű Ilona életművének jellemző, kitűnő minőségű darabja. Az 1975-ben festett képet a művész 1989-ben dolgozta át. Ez az életműben gyakran előforduló gesztus szorosan összekapcsolódik Keserű Ilona munkamódszerével, sokszor sokáig pihenteti, vizsgálja az elkészült művet, többször átfest, újragondolja, és csak akkor engedi ki a műteremből, amikor tökéletesen késznek gondolja. E munkafázisok között hosszú idő is letelhet, akár másfél évtized is, mint jelen kép esetében.



A műtárgypiac vizsgálata

Fontos az érték megállapításánál a piac általános állapota, a kereslet és kínálat összefüggései. Általánosságban kijelenthető -persze nem ismerve a járvány következményeit-, hogy a magyarországi műtárgypiac a 2008-as válság óta eltelt időszak legjobb periódusát éli. A klasszikus és modern művek piacán folyamatosan születnek az életműrekordok, a háború utáni és kortárs művészet piaci pedig, követve a nemzetközi trendeket, soha nem látott prosperitásban él. Az elmúlt évek magyar kulturális sikertörténete a hatvanas-hetvenes évek magyarországi neo-avantgárd törekvéseinek karrierje. A szakvéleményben szereplő művész olyan alakja a magyarországi művészetnek, aki nemzetközileg is ismert, jelentős, kánonformáló múzeumokban és gyűjteményekben vannak képei, művei nemcsak a hazai, de a nemzetközi műkereskedelemben is jelentős számban fordulnak elő. A külföldi gyűjtőknek köszönhetően árainak nemzetközi támasztéka is van, művészete esetében további értéknövekedés is prognosztizálható. A hazai piacvezető aukciós házak utóbbi időben a háború utáni és kortárs művészet területén megélénkült aktivitása pedig újabb vevőket, gyűjtőket vonz erre a területre.

Einspach Gábor
5529
Készítve
Képekértő

Ilona Keserő Ilona a Frieze Masters-en a londoni Stephan Friedmann Gallery standján átütő sikert aratott 2017-ben, Maurer Dóra mellett ma már a közép-európai régió egyik legfontosabbnak tartott nőművésze. Olyan múzeumokban vannak alkotási, mint a New York-i Metropolitan Museum vagy Grazyna Kulczyknak a svájci Suschban megnyitott kortárs múzeuma. Művei szerepeltek az Elisabeth Dee galériában, New Yorkban 2017-ben megrendezett *With the Eyes of Others* című kiállításon, 2018-ben Párizsban a Tajan *The Hungarian Avant-garde - Third Generation* című kiállításon, és ugyanebben az évben a Stephan Friedmann Galleryben önálló tárlata volt. Művei nehezen hozzáférhetőek, érezhetően nagyobb kereslet van a képei iránt, mint amennyi műve a műtárgypiacon elérhető. A Kisterem Galéria sikeresen mutatta be több nemzetközi vásáron, a nőművészetre irányuló egyre nagyobb nemzetközi figyelem Ilona Keserő Ilona művészetét is fókuszba helyezte. A művész jelen van a washingtoni National Museum of Women in the Arts gyűjteményében is. Bár a kortárs művészek esetében az elsődleges piac számai a meghatározóak, a korszak és a vizsgált festők felfutása már a másodlagos piac árain is tükröződik, még úgy is, hogy kiemelkedő művek ritkán kerülnek árverésre tőlük. Keserő Ilona legmagasabb aukciós ára meghaladja a 70 000 eurót, nemzetközi piacon a legjelentősebb akvizíció egy korai művéért közel 60 millió forint volt. Művei rendkívül ritkán kerülnek a műtárgypiacra, a gyűjtők sorban állnak a jelentős művekért és ez folyamatos értéknövekedést jelent. Jelenleg a Virág Judit Galéria árverésén egy 17x45 cm nagyságú, 1969-ben papírra festett Keserő Ilona mű 5 000 000-7 000 000 forintos becsértéken szerepel.

A szakértői értékmeghatározás módszere

Az eddigi szakértői munka során felgyűlt, a szakértői adattárban található, valamint a forgalmazóknál lefolytatott szemléken összegyűjtött adatokat beépítettem az érték meghatározásába. A szakvélemény kialakításánál felhasználtam a szakirodalomban és az internetes adatbázisokban található adatokat is, a művész életrajzánál az artportal.hu és a wikipedia.hu vonatkozó szócikkeit is használtam.

A forgalmi érték meghatározásánál figyelembe vettem az alkotó elhelyezkedését a magyar művészeti kánonban és a kép elhelyezkedését az adott festő életművében. A megállapított forgalmi értékeket befolyásolta a kép témája, mérete, technikája is. Megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit.

A szakvéleményben szereplő festő élő, aktív művész, akiknek művei alapvetően az elsődleges piacon cserélnek gazdát, az ott jellemző árak szignifikánsak, az érték meghatározásánál a galériás árakat súlyozottan vettem figyelembe. Ugyanakkor életkorából adódóan aukciókon is felbukkannak képei. A másodlagos piacon elért árak kortársak esetében kevésbé meghatározóak, de az értéket befolyásolják. A kép állapota szintén fontos tényező volt az érték kialakításánál. A szakvéleményben szereplő festmény a tulajdonosnál lefolytatott szemlén kifogástalan állapotban volt.

Ilona Keserő Ilonának alig érhető el képe a műkereskedelmben, a korai képek iránt pedig kiemelkedően nagy a kereslet, ami az árakban is megnyilvánul. A vizsgált kép a hetvenes-nyolcvanas évek időszakának jelentős alkotása, magasabb az értéke mint a kilenceves évek műveinek, és lényegesen több mint Keserő Ilona 2000 után festett képeinek. A festmény alsó becsértékét 35 millió forintban, felső becsértékét 50 millió forintban határozom meg. A szakvéleményben szereplő mű Ilona Keserő Ilona eredeti, hiteles sajátkezű alkotása. A megállapított érték már tükrözi a Keserő Ilona képek értékében a közelmúltban végbement értékelmelkedést is.

Az elérhető adatok alapján Ilona Keserő Ilona jelentős művekkel van jelen a magyarországi közgyűjteményekben, de egyik múzeumunk sem tudja reprezentálni a teljes életművet. A szakvéleményben szereplő kép múzeumi rangú alkotás, mely bármely magyar közgyűjteményhez méltó.



The image shows a handwritten signature in black ink over a blue circular stamp. The stamp contains the text 'Einspach' at the top, 'Gazdasági Szakértő' at the bottom, and '2023' in the center. The signature is written in a cursive style.